

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
директор НН Інституту культури і
мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ

« 30 » серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ МОДЕРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ**

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 034 Культурологія
освітня програма Культурологія
мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту культури і мистецтв
« 30 » серпня 2024 р
Голова Олександр РУДЕНКО

Розробник:

Гура В.В. - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музикознавства та культурології

Програму схвалено на засіданні кафедри музикознавства та культурології

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

музикознавства та культурології д., мист., проф. Ольга ЗАВ'ЯЛОВА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів –6	бакалавр	Обов'язкова
		Рік підготовки:
3-й		
Семестр		
5-й		
Лекції		
28 год.		
Практичні, семінарські		
40 год.		
Самостійна робота		
110 год.		
Вид контролю: екзамен		
Загальна кількість годин - 180		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Історія модерної української культури», розроблений для спеціальності 034 Культурологія, є складовою підготовки студентів ОР Бакалавр НН інституту культури і мистецтв.

Мета курсу сформуванати у студентів поняття про особливості розвитку української культури модерної доби, надати характеристику історико-культурних змін визначеної епохи, показати взаємозв'язок між національно-культурним відродженням української нації і культурними досягненнями.

Завдання курсу: надати поглиблену теоретико-методологічну базу та висвітлити тенденції розвитку сучасної української культури; розширити уявлення про загальний характер еволюції української культури та провідні теоретико-методологічні засади; поглибити знання, вміння та навички для подальшої науково-дослідницької праці в сфері культурології; сформуванати практичну систему необхідну для наукової діяльності молодих культурологів у професійній сфері.

Навчальна дисципліна спрямована на розвиток *інтегральної компетенції*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких *загальних компетентностей* як: **ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. **ЗК 3.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК 6.** Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. **ЗК 9.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК 12.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Курс «Історія модерної української культури» формує такі спеціальні (*фахові компетентності*) як: **СК 1.** Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію. **СК 2.** Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури в українському та міжнародному контекстах. **СК 3.** Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів. **СК 4.** Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо). **СК 6.** Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів. **СК 10.** Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

СК 14. Здатність ефективно використовувати надбанні знання світової культурно-мистецької практики у процесі здійснення прикладної культурологічної діяльності. Володіння знаннями і навичками роботи у прес-центрах, прес-службах, відділах друку, ЗМІ, відділах по зв'язкам із громадськістю, центрах громадських зв'язків, відділах реклами, комунікаційних агенціях.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами до вивчення курсу є опанування наступними дисциплінами: «Культурологія», «Історія та культура України», «Історія та культура української діаспори».

3. Результати навчання за дисципліною

Зміст курсу забезпечує: вивчення, узагальнення та реалізації в практичній діяльності вітчизняного і зарубіжного досвіду; аналіз і творче переосмислення провідних культурологічних концепцій та систем; розширення знань про сучасні культурологічні течії, їх специфіку та історичну ретроспекцію, а також про інтерпретологію в сучасному мистецтвознавстві.

<p>Знання: мистецьких аспектів та соціокультурних закономірностей розвитку культури.</p> <p>Уміння: критично мислити, застосовувати культурологічні знання для аналізу культурного простору та визначення векторів його подальшого розвитку.</p>	<p>ПРН-1</p>	<p>Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.</p>
<p>Знання: основні теоретичні положення, важливі вузлові проблеми усіх тем програми;</p> <p>Уміння: Давати об'єктивну оцінку теоретичним та практичним виявленням українського модернізму</p>	<p>ПРН-3</p>	<p>Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.</p>
<p>Знання: проблем культурологічного теоретичного дискурсу щодо понять «модерн» та «модернізм»</p> <p>Уміння: критично аналізувати та оцінювати процеси, що слугували підґрунтям для інтерпретації європейського модернізму в Україні</p>	<p>ПРН-4</p>	<p>Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.</p>
<p>Знання: специфіку української культури як складової частини світового культурного процесу; культурологічний зміст сучасних проблем української культури</p> <p>Уміння: збирати, систематизувати, узагальнювати та презентувати інформацію про варіативність світоглядних концепцій в українському модернізмі; визначати процеси, що характеризують зміни</p>	<p>ПРН-5</p>	<p>Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.</p>

парадигми українського модернізму		
<p>Знання: змісту та тенденцій розвитку культури, основних чинників культурної динаміки.</p> <p>Комунікація: викладати власні думки, здійснювати їх аргументацію.</p>	ПРН-7	Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.
<p>Знання: володіння навичками обробки й аналізу науково-теоретичної та інформації з різних джерел для узагальнення результатів.</p> <p>Уміння: Здатність залучати культурологічні концепції щодо інтерпретації сучасних художньо-мистецьких явищ і процесів у національному та світовому контекстах.</p>	ПРН-8	Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.
<p>Знання: основних законів та етапів розвитку людської спільності у культурно-історичному просторі;</p> <p>Уміння: здатність до пошуку, обробки й аналізу наукової теоретичної та фахової емпіричної інформації з різних джерел для узагальнення результатів; вирішувати комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених культурологічних досліджень.</p> <p>Комунікації: здатність до планування та організації різних заходів та форумів культурного спрямування;</p>	ПРН-13	Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.
<p>Знання: основних законів та етапів розвитку людської спільності у культурно-історичному просторі;</p> <p>Уміння: створювати простір продуктивного співробітництва у культурних установах та творчих об'єднаннях; формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних питань.</p> <p>Комунікація: діалогічність спілкування, наявність аргументованої громадянської та професійної позиції щодо актуальних суспільних питань.</p>	ПРН-15	Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту.
<p>Знання: принципів наукової і дослідницької діяльності</p> <p>Уміння: вивчати і аналізувати джерела, наукову літературу, презентувати результати проведених культурологічних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів</p>	ПРН-17	Знати та розуміти основні принципи наукової, дослідницької та прикладної діяльності, які базуються на глибокому вивченні взаємозв'язків культурології, психології, історії культури, зв'язків з громадськістю спираючись на економічні та технологічні можливості.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A 90 – 100 Відмінно	Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, досконало знає практичний матеріал (вільно ним оперує, грамотно застосовує); вміє використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом.
B 82 – 89 Добре	Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.
C 74 – 81 Добре	Студент виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але професійно-культурологічний комплекс виявляється обмежено (допускає певні помилки та неточності тощо).
D 64 – 73 Задовільно	Студент виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з культурологічної літератури, намагається аналізувати мистецькі твори і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми.
E 60 – 63 Задовільно	Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична підготовка загалом відповідає вимогам, студент демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погрішності методологічного характеру.
F 35 – 59 Не задовільно	Студент емоційно скутий, не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконливий.
FX 1 – 34 Не задовільно	Недбалість студента щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок.

Розподіл балів

Поточний контроль							Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2					
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4		100
Поточний контроль								
5	5	10	5	10	10	5	50	
Контроль самостійної роботи							25	
Екзамен							25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно

82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобом діагностики результатів навчання є екзамен, написання рефератів, есе, публічні захисти творчих робіт і презентацій.

6. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Українська культура епохи класичного модерну (XIX - початок XX ст.)

РОЗДІЛ 2. Українська культура епохи пізнього модерну (початок XX ст. – 80 роки XXст.)

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Українська культура епохи класичного модерну (XIX - початок XX ст.)

Тема 1.1. Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології. Характеристика модерної епохи у філософії та історії. Хронологія модерну. Характерні особливості модерної епохи. Сучасні дослідження епохи модерну в історії, філософії та культурології.

Тема 1.2. Українська культура XIX століття. Загальні тенденції розвитку української культури. Освіта і наука в духовному житті України XIX ст. Українське національно-культурне відродження. Репресії царизму проти української культури. Продовження традицій українського меценатства. Розвиток українського мистецтва у XIX - на початку XX ст.

Тема 1.3. Розвиток української культури в перше десятиліття XX ст. Особливості соціально-економічного життя українських земель на початку XX ст. Розвиток матеріальної культури. Тенденції у розвитку освіти. Українська література та мистецтво. Розвиток науки.

РОЗДІЛ 2. Українська культура епохи пізнього модерну (початок XX ст. – 80 роки XXст.)

Тема 2.1. Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр). Основні тенденції у розвитку культури. Культурні

процеси в Україні в роки Першої світової війни. Розвиток освіти та науки. Новітні тенденції, національна самобутність у театральному, образотворчому мистецтві та літературі у часи Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР.

Тема 2.2. Українська культура у міжвоєнний період. Соціально – історичні умови становлення і розвитку української культури. Особливості національно-культурного будівництва в 1920-ті рр. Стан культури в Україні у 1930-ті рр.

Тема 2.3. Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). Процес радянзації і розвиток культури західноукраїнських земель. Початок війни. Мобілізація духовних сил народу. Наука і освіта України у часи війни. Література і мистецтво.

Тема 2.4. Українська культура у 40-80 рр. ХХ ст. Культурне життя України в другій половині 1940-х – на початку 1950-х рр. Українська культура за доби хрущовської «відлиги». Особливості культурного розвитку України в 1970-1980-х рр.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Всього	у тому числі			
лек		пр	конс	сп	
1	2	3	4	5	6
РОЗДІЛ 1. Українська культура епохи класичного модерну (XIX – поч. ХХ ст.)					
Тема 1.1. Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	28	4	4	-	20
Тема 1.2. Українська культура ХІХ століття.	32	4	8	-	20
Тема 1.3. Розвиток української культури в перше десятиліття ХХ ст.	32	4	8	-	20
РОЗДІЛ 2. Українська культура епохи пізнього модерну (початок ХХ ст. – 80 роки ХХст.)					
Тема 2.1. Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр).	28	4	4	-	20
Тема 2.2. Українська культура у міжвоєнний період.	18	4	4	-	10

Тема 2.3. Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	18	4	4	-	10
Тема 2.4. Українська культура у 40-80 рр. ХХ ст.	22	4	8	-	10
Усього годин	180	28	40	-	110

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	4
2	Українська культура ХІХ століття.	4
3	Розвиток української культури в перше десятиліття ХХ ст.	4
4	Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр).	4
5	Українська культура у міжвоєнний період.	4
6	Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	4
7	Українська культура у 40-80 рр. ХХ ст.	4
	Разом	28

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма
1	Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	4
2	Українська культура ХІХ століття.	8
3	Розвиток української культури в перше десятиліття ХХ ст.	8
4	Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр).	4
5	Українська культура у міжвоєнний період.	4
6	Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	4
7	Українська культура у 40-80 рр. ХХ ст.	8
	Разом	40

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма

1	Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	20
2	Українська культура XIX століття.	20
3	Розвиток української культури в перше десятиліття XX ст.	20
4	Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр.).	20
5	Українська культура у міжвоєнний період.	10
6	Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	10
7	Українська культура у 40-80 рр. XX ст.	10
	Разом	110

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П. та ін. Українська культура у європейському контексті. К.: Знання, 2007. 679 с.
2. Вельш В. Наш постмодерний модерн / Пер. з нім. К.: Альтерпрес, 2004. 328 с.
3. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. 2-ге вид. // За ред. А. Яртися та В. Мельника. Львів: Світоч, 2005. 568 с.
4. Лосик О. Феномен свободи і французький постмодернізм. Львів: НТШ, 2016. 302 с.
5. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період: Навчальний посібник. – К.: ВЦ "Академія", 2008.

Додаткові:

1. Зінко О. В. Нариси української культури : навч. посіб. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012.
2. Історія української архітектури. К. : Техніка, 2003.
3. Історія української культури: курс лекцій. О. В. Ліхолат, П. А. Дігтяр, С. Ю. Боева та ін. К. : НТУУ «КПІ», 2010.
4. Історія української музики: в 6 т. / АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М. Т. Рильського. Т. 4. : 1917 – 1941. К. : Наукова думка, 1992.
5. Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. К. : Знання-Прес, 2007.
6. Культурологія : українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін. / [за ред. М. М. Заковича]. [3-тє вид., стер.]. К. : Знання, 2007.
7. Культурологія / Т. Б. Гриценко, С. П. Гриценко, С. П. Кондратюк та ін. К. : Центр учбової літератури, 2009.
8. Меднікова Г. С. Українська і зарубіжна культура XX століття : навч. посіб. К. : Т-во «Знання», 2002.

9. Українська культура в європейському контексті / Ю. П. Богуцький, В. П. Андрущенко, Ж. О. Безвершук, Л. М. Новохатько. К. : Знання, 2007.

10. Художня культура України : [навч. посіб.] / Л. М. Масол, С. А. Ничкало, Г. І. Веселовська, О. І. Оніщенко. К. : Вища школа, 2006.

11. Шейко В. М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX – початок XXI ст.): монографія. К. : Генеза, 2005.

9. Інформаційні ресурси

1. Підручники, онлайн Бібліотека підручників та навчальних посібників. URL: <https://textbooks.net.ua/>

2. Електронна бібліотека «Україніка». URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/>

3. Культурологічна думка в Україні; культурологія. URL: <http://www.shram.kiev.ua/lib/>

4. Культура України. Електронна бібліотека. URL: <https://elib.nlu.org.ua/>

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Програма здійснюється за наявності дидактичних та ілюстративних матеріалів, а також навчально-методичного матеріалу (посібників, монографій, популярної літератури з історії та теорії мистецтва, ілюстрованих альбомів, доступу до електронних ресурсів) та апаратури (відеопроєктор, комп'ютер, ноутбук).